

Debrecen, 2007

– dióhéjban, gólyalábbal, Lajtorjástul

kötetlenül, könnyed ritmusban a Weöres Sándor gyermekszínház talákozó országos gálaműsoráról

Debrecen felé, az úton volt időm felidézni a gyerekdalt, „pulykakakast kéne venni...”, de még a gyerekkoromat is. Visszatekintve néha tündöklően napfényesnek látom, pedig tudom, hogy voltak hideg teleink, sőt... Arra is emlékszem, mennyire utáltam, ha a felnőttek azt mondták, addig jó, míg gyerek vagy... Ma már...

Mivel ünnepségre gyűlt színháziakat köszönteni volt tisztem, gondoltam, elmondom majd nekik, mennyit játszottunk valaha – Bodrog-parti boldog gyerekkoromban, lovagosdit, királylányost, körjátékokat és tanügyi veszekedést... – aztán eszembe jutott, hogy ez már a XXI. század, játékaikat mára már elfelejtették a gyerekek. (Igaz, én se tudom, mi fán terem pl. a Nintendo...) Minek beszélnek hát ilyenekről?

Különböleg sem szerencsés hosszan beszélni egy megnyitón.

Debrecen szokatlanul melegen köszöntött – volt vagy 30 fok. De ezen a hétvégén a hangulat nem ettől volt forró. (Még csak nem is attól, hogy Pulyka-napok voltak.) Az ország legjobb színházi kötetlen, baráti hangulatban – persze közben izgulva is – készültek a nagy bemutatkozásra... az idejében feltehetően az utolsóóra.

Gyönyörű versekkel teleírt fehér trikóban nyüzsögtek az előtérben a színháziak, amikor megérkeztem. Hamarosan megkezdődtek az előadások. Az itt látottak mindegyikéről olvashattunk a Drámapedagógiai Magazin előző számában – s mivel most a boldog szemlélődés kötelesség nélküli állapotában voltam, egyáltalán nem szándékozom az előadásokról írni. Általánosságban csak annyit, a legtöbbje nagy örömet okozott nekem.

Lehet, hogy ünneprontás, udvariatlanság, de engedtessek meg, hogy elmondjam: bizony nagyon nem illett az amúgy igencsak sokféle stílust és sokféle szintet megmutató előadások sorába – mégiscsak egy reprezentatív szemléről van szó! – a nagymuzsalyi Ficseri Gyermekstúdió előadása. A hallomásból ismert, sok-sok nagyszerű színházi rendező most félrefogott, s mintha éppen azt mutatta volna be, milyen az állatorvosi mellett a „színházi ló”. Az előadás több sebből vérzett, és számos pontjáról el lehetne mondani, *hogyan nem szabad* gyerekekkel színházat csinálni.

De ott voltak a – szintén szubjektív – gyönyörűségek; arcok innen-onnan, amelyek ma is felvillannak bennem. Az emlékek rongyszőnyegébe szöve egy ízes beszédű, komolyka Mátyás király (*Abakusz, Mikepércs*). A pápai A fülemüle „japán-kontyúje”, finom írásjelei (*Nem Art*); a Tüvétevek jó kis bunyó-forgataga (*Kós Károly, Budapest*); a csodatarisznyás csoda-buta családfő, aki mindig otthagyja a megváltó ajándékot, valami lelki lazaságból, a szomszédok orra előtt, akik persze hogy ellopják... (*Felsőszentiván*). De emlékezetes a Szalmabáb, Totó, vagy a Bádogember is (*Nyárasd*), akár a Nebuló Színház (*Budapest*) tüneményes kis asszonykája. Nekem már ismerősen ugyan, de vélhetően másoknak is jó arcát mutatta a Kis Klágya csoport (*Dávod*); és nagyon sok remek pillanatot szerzett a dióhéjban elmesélt Odüsszeusz-story (*Magyarpolány*). Azt gondoltam, János vitézzel (*Zöld Macska*) már kevés meglepetést szerezhetnek nekem – ráadásul úgy véltem, a rendező „alap-utánérzés-rendezését” is elég régről ismerem. De ilyen fergetegesen felszabadult játékot, különböző korú gyerekektől, mint most, amin nagyokat kacagva mulattam, igazán régen láttam. (Fodor Misi egy *Kiskondását* hordozom így, lassan tíz éve.) Nagyszerű megoldásokat láttam a *Pathália* Dajkameséiben, de sorolhatnám még azokat – amiket láttam. (Végtelenül sajnálom, hogy számomra kimaradt az utolsó három előadás – kíváncsi lettem volna mindegyikre, hiszen izgalmakat olvastam róluk. De az idő – még a boldog, könnyű is, vagy az még inkább – véges.)

Nem mulaszthatom el azt sem, hogy megosszam az Olvasóval azt az élményemet, amelyet mainapság ritkán tapasztal zsűritag. Volt szerencsém a szerbiai Éjjeli Pávaszem csoportot egy héttel Debrecen előtt Sárospatakon látni. Előadásuk ígéretes volt, de nem hiba nélküli. Beszélgettünk a fiatal, szimpatikus rendezővel, és végtelen öröm volt látni, hogy átgondolta a felhozott kifogásokat, s rövid idő alatt adaptálta azokat – és így, amit most láttunk, sokkal feszesebb, frappánsabb lett, mint egy hete volt. (Természetesen nem gondolom, hogy ez az én érdemem. Csupán remélem, hogy „külső szemként” segítettem észrevenni a szükséges változtatások helyét.) Változatlanul élménytelen volt – bár megvallom férfiasan, első alkalommal jobban magával ragadott (úgy véltem, őszinte, karcos-harcos, vallomások, messzire kerüli a hamisságot, az álpátoszt) –, a szabadszállási Lajtorja előadása. De bárcsak több ilyen nagyszerű előadás születne országszerte. És igazán emlékezetes a bagi gyerekek felelőtlenségéről és felelősségről szóló komoly játéka, a *Hol a kígyó?*

S mi öröm volt még? Óh, nagyon sok. Az ORT-IKI kedves góyalábasai, akik zászlókkal, sippal, dobbal vezették menetünket a Nagytemplom elé... Közben macskát is mentett pár jólelkű, mert a hirtelen és szokatlan lármától megriadt állat egy út közepén megálló autó sárvédője alá menekült. Mindenki becsületére mondván, még az autósok is türelemmel viselték a kicsiny feketeségért indított akciót, simán megállt az élet a legforgalmasabb utcán, míg elő nem került a megrémült kóricáló... (Persze, hogy hazatalált-e végül, az másik történet.)

Öröm volt, hogy a hirtelen támadt problémahalmaz megoldását (baleset miatt késő színpadépítés, az ünnepi teret elfoglaló tüntetők stb.) régi, jó barátként segítette önkormányzati tisztviselő, MDPT-s szervező és az ad hoc hangulatjavító Török László–Kalmár János duó. (Ha valaki véletlenül nem tudná, gitároztak és énekeltek, igazi retró-hangulatot teremtve a Nagytemplom előtti téren üldögélő seregletnek...). Ez után öröm volt (a tömegtől alig) látni, vagy inkább csak hallani a Vojtina Bábszínház előadását, a Mutatványos vitézeket, Rumi László remek rendezésében.

Kevésbé volt örömteli, hogy az első szakmai beszélgetés, amire éjszakába nyúlóan került sor, fáradtan és nyugósen indult, s hogy megint csak régi sérelmek jöttek elő többekből – de öröm volt, hogy a nap legvégére megint nagyon baráti volt a légkör. (Olyan, amelyben őszintén lehet beszélgetni.)

Szép volt a szállásra ballagni az éjszakában, virágzó hársak, és megkéssett sörivók között – külön dicséret, hogy záróra után is (micsoda rugalmasság, ez már Európa, de komolyan!), még a szervezők, zsűri- és vendégsereg is hozzájutott egy pohár hús, barna, habos élvezethez.

S hogy mi még? Sok gondolat, ami kavargott bennem, hogy miért is fontos a gyerekek színjátéka, hogy mit ad nekik, nekünk, a jövőnek, az élet értelméhez mit tesz hozzá...

Nyári hóhullámok idején bocsájtassék meg nekem, ha azt mondom, a legfontosabb dolgok egyikéről beszélünk, ha a gyerekek színjátszásáról beszélünk. E nélkül bizonyosan elvész a jövő színháza – de úgy vélem, majd' valamennyi művészete. Márpedig színháznak muszáj lenni! Nem?

Köszönöm tehát, mély tisztelettel köszönöm mindazoknak – pedagógus kollégáknak, szervezőknek, zsűritagoknak, mentoroknak, támogatóknak, befogadóknak, vendégszerető városoknak, türelmes szülőknak – akik segítettek, hogy a folyamat és végül a gála-találkozó létrejöhessen –, ezt az élményt. A találkozás, az öröm, a remény, a színjátszás élményét.

Tóth Zsuzsanna



Góyalábasok, színjátszók a Csokonai Színház előtt. Gyülekező a felvonulásra.¹

¹ E számunkban *Kaposi László* felvételei láthatók – kivétel a 31. és 33. oldal: ott szerzőink fotói szerepelnek. Ezért nem tüntetjük fel a képnél a fotós nevét. Ahol értelemszerű, az írásból kiderül, hogy kiről-miről szól a kép, ott címet sem adtunk.